

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A
TEHAMA

636

Muda: Saa 3

MAJIBU

Mwaka: 2014

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A and B.
2. Jibu maswali yote.

maktaba.tetea.org

1. Bainisha kwa kifupi misingi minne ya ufundishaji wa somo la TEHAMA.

Misingi ya ufundishaji wa somo la TEHAMA ni:

Urelevu wa maudhui: Maudhui yanapaswa kuhusiana na mtafsari wa TEHAMA na mahitaji ya wanafunzi, kama vile kujifunza matumizi ya kompyuta.

Matumizi ya vitendo: Ufundishaji unapaswa kujumuisha shughuli za vitendo, kama vile kutumia programu za kompyuta, ili wanafunzi wapate ujuzi wa moja kwa moja.

Ujumuishaji wa teknolojia: Mwailimu anapaswa kutumia teknolojia kama kompyuta, intaneti, au vifaa vya projekta kufanya ufundishaji uwe wa kuvutia.

Kuzingatia viwango vya wanafunzi: Ufundishaji unapaswa kutoshea viwango vya uelewa wa wanafunzi ili kila mwanafunzi aweze kufaidika.

2. Onesha matumizi ya vipengele vinne muhimu vinavyounda mtafsari wa somo la TEHAMA.

Vipengele vinne muhimu vinavyounda mtafsari wa somo la TEHAMA ni:

Malengo ya somo: Mtafsari unapaswa kuweka wazi malengo ya kujifunza, kama vile kumudu mwanafunzi kutumia programu za kuchakata data.

Maudhui ya somo: Huainisha mada zitakazofundishwa, kama vile misingi ya kompyuta, intaneti, au usalama wa mtandaoni.

Mbinu za ufundishaji: Mtafsari hutoa mwongozo wa mbinu za kufundisha, kama majadiliano, shughuli za vitendo, au maonyesho ya teknolojia.

Tathmini: Mtafsari hujumuisha jinsi ya kupima uelewa wa wanafunzi, kama kupitia mitihani ya vitendo au maswali ya kuchagua.

3. Toa sababu nne zinazoweza kumudu mwailimu wa somo la TEHAMA kufaragua zana za kufundishia somo hilo.

Sababu za kufaragua zana za kufundishia ni:

Ukosefu wa rasilimali: Huenda shule isipate vifaa vya kutosha kama kompyuta au intaneti, hivyo mwailimu anapaswa kutengeneza zana rahisi kama chati.

Kufaa kwa wanafunzi: Zana zilizofaraguliwa zinaweza kutoshea mahitaji ya wanafunzi wa kiwango fulani kuliko zana za kawaida.

Kukuza ubunifu: Kufaragua zana humudu mwailimu kuwa mbunifu, kama kutengeneza michezo ya kielimu inayohusiana na TEHAMA.

Kupunguza gharama: Zana za kufaragua mara nyingi ni za gharama nafuu kuliko kununua zana za kumudu, hivyo zinawafaa walimu wa shule za msingi.

4. Eleza kwa kifupi namna mwailimu wa somo la TEHAMA anavyoweza kutumia mada iliyoandikwa gazeti kufundishia mada ya usikivu.

Namna za kutumia mada iliyoandikwa gazeti ni:

Kwanza, mwailimu anaweza kuchagua makala ya gazeti inayohusu TEHAMA, kama vile habari za uvumbuzi wa teknolojia mpya, na kuitumia kama mfano wa vitendo.

Pili, anaweza kuwapa wanafunzi makala hiyo ili waisome na kisha kufanya majadiliano kuhusu jinsi teknolojia inavyoathiri maisha ya kila siku.

Tatu, anaweza kuandaa maswali yanayohusiana na makala hiyo ili kupima usikivu wa wanafunzi, kama kuuliza maelezo ya teknolojia iliyotajwa.

Nne, anaweza kuwapa wanafunzi kazi ya kutafuta habari za TEHAMA kwenye gazeti na kuziwasilisha, ili kukuza ustadi wa usikivu na uchambuzi.

5. Onesha dhima nne za kufundishia mada ya alama zakushirikiana hatari kwa wanafunzi wa shule za msingi.

Dhima za kufundishia mada ya alama za kushirikiana hatari ni:

Kukuza usalama: Wanafunzi hujifunza maana ya alama za hatari, kama alama za vivuko vya watembea kwa miguu, ili wawe salama barabarani.

Kukuza uelewa wa kanuni: Huwasaidia wanafunzi kuelewa sheria za barabara, kama alama zinazoonyesha kasi ya magari, ili wawe watumiaji wazuri wa barabara.

Kukuza umudu wa kufikiri: Wanafunzi hujifunza kuchanganua alama za hatari na kufikiri jinsi za kuzikabili, kama kupunguza mwendo.

Kukuza uwajibikaji: Huwafundisha wanafunzi kuwa waangalifu na kuwajibika wanapotumia barabara, hasa wanapokuwa watembea kwa miguu.

6. Pendekeza mbinu nne zinazoweza kutumika kufundishia mada ya kueleza kwa usahihi habari iliyosemwa kwa wanafunzi wa darasa la kwanza.

Mbinu za kufundishia mada hii ni:

Kutumia hadithi: Mwailimu anaweza kusimulia hadithi rahisi kuhusu TEHAMA, kama jinsi simu inavyofanya kazi, na kuuliza wanafunzi waeleze tena kwa maneno yao.

Kutumia picha: Anaweza kuonyesha picha za vifaa vya TEHAMA kama kompyuta na kuwapa wanafunzi nafasi ya kuelezea zinavyofanya kazi.

Michezo ya kuigiza: Anaweza kuandaa mchezo wa kuigiza ambapo wanafunzi wanaelezea jinsi ya kutumia kifaa cha TEHAMA kwa usahihi.

Maswali ya wazi: Anaweza kuuliza maswali rahisi kama “Kompyuta inatumiwa kwa nini?” ili kuwahimiza wanafunzi kuelezea kwa usahihi.

7. Bainisha mambo muhimu manne ya kuzingatia katika kuandaa mitihani.

Mambo ya kuzingatia ni:

Urelevu wa maswali: Maswali yanapaswa kuhusiana na mada zilizofundishwa ili kupima uelewa wa wanafunzi kwa usahihi.

Uwiano wa mada: Mitihani inapaswa kushirikisha mada zote zilizofundishwa ili kuepuka upendeleo wa mada moja.

Kiwango cha wanafunzi: Maswali yanapaswa kutoshea kiwango cha uelewa wa wanafunzi, yasizidi kuwa magumu au rahisi sana.

Uwazi wa maswali: Maswali yanapaswa kuwa wazi na rahisi kueleweka ili kuepuka mkanganyiko kwa wanafunzi.

8. Eleza dhima zifuatazo kama zinavyotumika katika somo la TEHAMA.

(a) Upimaji

(b) Tathmini

(c) Upimaji tathmini

(d) Upimaji endelezi

(a) Upimaji: Ni mchakato wa kupima uelewa wa wanafunzi kwa kutumia mitihani au maswali ili kuona kama wameelewa mada za TEHAMA.

(b) Tathmini: Ni mchakato wa kukusanya taarifa za uelewa wa wanafunzi kwa njia mbalimbali, kama kazi za darasa au uchunguzi, ili kubaini maendeleo yao.

(c) Upimaji tathmini: Ni mchakato wa pamoja wa kupima na kutathmini uelewa wa wanafunzi ili kuhakikisha wamefikia malengo ya somo la TEHAMA.

(d) Upimaji endelezi: Ni upimaji unaofanyika mara kwa mara wakati wa kujifunza, kama maswali ya darasa, ili kufuatilia maendeleo ya wanafunzi katika TEHAMA.

9. Kwa kutumia mifano, elezea kwa kifupi faida nne za matumizi ya huduma za posta katika jamii.

Faida za huduma za posta ni:

Kusambaza barua: Huduma za posta husaidia kusambaza barua za kibinafsi, kama barua za familia, kwa urahisi.

Kusafirisha vifurushi: Zinasaidia kusafirisha vifurushi vidogo, kama vitabu au bidhaa, kwa gharama nafuu.

Kusaidia Biashara: Biashara hutumia posta kusambaza hati za kibiashara, kama ankara, kwa wateja wao.

Kukuza mawasiliano: Posta inasaidia jamii kuwasiliana kwa njia ya bei nafuu, hasa maeneo yasiyofikiwa na intaneti.

10. Bainisha mambo manne unayotakiwa kuzingatia wakati wa kutumia maktaba.

Mambo ya kuzingatia ni:

Kutunza vitabu: Unapaswa kushughulikia vitabu kwa uangalifu ili visiharibike, kama kuepuka kurasa kupasuka.

Kufuata sheria za maktaba: Unapaswa kuzingatia sheria kama kutokuleta chakula au kutovuruga wengine.

Kutafuta vitabu sahihi: Unapaswa kutafuta vitabu vinavyohusiana na mada unayotaka, kama vitabu vya TEHAMA.

Kutumia muda vizuri: Unapaswa kupanga muda wako ili upate muda wa kusoma na kufanya uchunguzi ndani ya maktaba.

11. Kwa kutumia mifano, chambua faida tatu na hasara mbili za matumizi ya mitandao ya kijamii katika mawasiliano.

Faida tatu:

Kasi ya mawasiliano: Mitandao kama WhatsApp inaruhusu mawasiliano ya papo hapo kati ya watu walioko mbali.

Kushiriki habari kwa wengi: Unaweza kushiriki habari, kama matangazo ya shule, na watu wengi kwa wakati mmoja kwenye Facebook.

Gharama nafuu: Mitandao ya kijamii ni ya bei nafuu ikilinganishwa na simu za kawaida, kwani unahitaji tu intaneti.

Hasara mbili:

Udukuzi wa taarifa: Watu wabaya wanaweza kuiba taarifa za kibinafsi, kama picha, kutoka kwenye mitandao kama Instagram.

Uraibu: Wanafunzi wanaweza kupoteza muda mwingi kwenye mitandao ya kijamii, kama TikTok, badala ya kusoma.

12. Tathmini umuhimu wa mawasiliano ya kisasa katika kuelezwa taarifa na kukuza ufahamu wa wanafunzi katika ufundishaji na ujifunzaji (Toa hoja tano).

Umuhimu wa mawasiliano ya kisasa ni:

Kufikisha habari kwa haraka: Mawasiliano ya kisasa kama barua pepe yanaruhusu mwailimu kushiriki taarifa za TEHAMA kwa wanafunzi kwa haraka.

Kukuza uelewa wa picha: Mawasiliano kama video za YouTube huwasaidia wanafunzi kuelewa mada za TEHAMA kwa kuona maonyesho ya vitendo.

Kushirikiana kwa urahisi: Wanafunzi wanaweza kushirikiana kwenye miradi ya TEHAMA kupitia majukwaa kama Google Drive.

Kufikia rasilimali za kielimu: Mawasiliano ya kisasa yanawapa wanafunzi ufikiaji wa rasilimali za mtandaoni, kama tovuti za kielimu.

Kuhimiza ubunifu: Wanafunzi wanaweza kutumia mawasiliano ya kisasa, kama mitandao ya kijamii, kushiriki mawazo yao ya TEHAMA kwa ubunifu.

13. Kwa kutumia hoja tano, fafana umuhimu wa mwailimu mwenyewe kushiriki zana za kufundishia kabla ya kuzitumia darasani.

Umuhimu wa mwailimu kushiriki zana ni:

Kuhakikisha zana zinafaa: Kushiriki kunamudu mwailimu kuona kama zana, kama video ya TEHAMA, inafaa kwa wanafunzi.

Kutambua matatizo: Anaweza kutambua matatizo ya kiufundi, kama video isiyofungua, na kuyatatua kabla ya darasa.

Kujiandaa vizuri: Kushiriki kunamudu mwailimu kupanga jinsi ya kutumia zana hiyo kwa ufanisi darasani.

Kuepuka mkanganyiko: Anahakikisha zana hiyo haina maudhui yanayoweza kuwachanganya wanafunzi, kama lugha ngumu.

Kukuza ujasiri: Kushiriki kunampa mwailimu ujasiri wa kutumia zana hiyo kwa ufanisi mbele ya wanafunzi.

14. Eleza umuhimu wa yombo vya mawasiliano ya kisasa katika kukuza maendeleo ya nchi kuchumi, kisiasa na kijamii.

Umuhimu wa yombo vya mawasiliano ya kisasa ni:

Kuchumi: Yombo kama intaneti yanasaidia Biashara kufikia wateja wengi zaidi, kama vile kutangaza bidhaa kwenye mitandao ya kijamii.

Kisiasa: Yanasaidia kusambaza habari za kisiasa, kama matangazo ya uchaguzi, kwa haraka kupitia televisheni au redio.

Kijamii: Yanakuza mawasiliano baina ya jamii, kama vile kutumia WhatsApp kushirikiana na familia zilizoko mbali.

Kuelimisha: Yanawapa wananchi ufikiaji wa habari za kielimu, kama kozi za mtandaoni, zinazoboresha ujuzi wao.

Kuhimiza ushirikiano: Yanaruhusu watu kushirikiana katika miradi ya maendeleo, kama vikundi vya WhatsApp vya maendeleo ya kijiji.

15. Fafanua mambo matano yanayoweza kumudu binaadamu na kusababisha kuhtiaji msaada wa ushauri nasaha.

Mambo yanayoweza kusababisha hitaji la ushauri ni:

Matatizo ya kihisia: Mtu anaweza kukumbana na stress au huzuni, kama baada ya kupoteza kazi, na kuhitaji ushauri.

Changamoto za kifamilia: Migogoro ya kifamilia, kama talaka, inaweza kumudu mtu kuhitaji ushauri wa kukabiliana nayo.

Matatizo ya kielimu: Wanafunzi wanaweza kuhitaji ushauri ikiwa wanakabiliwa na matokeo dhaifu au shinikizo la masomo.

Tabia hatarishi: Matumizi ya dawa za kulevya au ulevi yanaweza kusababisha hitaji la ushauri ili kubadilisha tabia.

Maamuzi magumu: Mtu anaweza kuhitaji ushauri wakati wa kufanya maamuzi makubwa, kama kuchagua kazi au kuhamia mji mpya.